

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

AUDITO ATASKAITA

**VŠĮ KLAIPĖDOS VAIKŲ LIGONINĖ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ
ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS 2019–2020 M.**

2021 m. gegužės 6 d.

Nr. KAT16-(4.2)-4

Klaipėda

Klaipėdos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami savivaldybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas savivaldybės biudžetas. Kontrolės ir audito tarnyba, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti kuriamą naudą visuomenei, padedant Klaipėdos miesto savivaldybei išmintingai valdyti finansus ir turtą, o savo darbui kelia aukščiausius kokybės reikalavimus – darbą atlieka kokybiškai, sąžiningai, atsakingai, veikia išvien dėl bendro tikslo.

Auditą atliko: Indrė Genienė.

Audito ataskaita pateikta: Klaipėdos miesto savivaldybės merui, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos Kontrolės komitetui, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriui, VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė vadovui

TURINYS

IŽANGA.....	3
AUDITO REZULTATAI.....	4
1. ĮSTAIGOJE SUKURTOS PAKANKAMOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VIDAUS KONTROLĖS PROCEDŪROS.....	4
2. PREKĖS, PASLAUGOS IR DARBAI ĮSIGYTI IŠ ESMĖS LAIKANTIS TEISĖS AKTŲ REIKALAVIMŲ.....	5
2.1. METINIAI VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PLANAI NETIKSLINTI ATSIŽVELGIANT Į PASIKEITIMUS, PIRKIMŲ INICIATORIAI NETEIKĖ RINKOS TYRIMŲ DOKUMENTŲ.....	6
2.2. SISTEMINIŲ AR REIKŠMINGŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪRŲ PAŽEIDIMŲ NENUSTATYTA.....	9
2.3. DAUGUMA SUTARČIŲ SUDARYTOS IR VYKDYTOS TINKAMAI.....	11
3. ĮSIGIJANT MEDICININES PREKES UŽTIKRINTA PAKANKAMA TIEKĖJŲ KONKURENCIJA.....	13
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS.....	14
PRIEDAI.....	15

ĮŽANGA

Audito svarba

Pagrindinis viešųjų pirkimų tikslas – vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Viešųjų pirkimų tarnyba medicinos sektoriaus viešuosius pirkimus yra įvardijusi kaip vieną rizikingiausių sričių¹. Nors Viešųjų pirkimų įstatymas yra dažnai keičiamas ir tai neleidžia susiformuoti vienodai viešųjų pirkimų vykdymo praktikai bei apsunkina viešųjų pirkimų procedūras, tačiau perkančiosios organizacijos privalo prie jų operatyviai prisitaikyti ir vykdyti viešuosius pirkimus laikantis galiojančių teisės aktų reikalavimų.

VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė 2019–2020 metais sudarė 1706 sutartis, kurių bendra vertė buvo 5.346,8 tūkst. Eur, iš jų vien administracinės paskirties pastato rekonstravimo į gydymo pastatą rangos darbų vertė 2.369,3 tūkst. Eur.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar 2019–2020 metais organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus bei jų pagrindu sudarytas viešojo pirkimo-pardavimo sutartis laikomasi viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė sukurta tinkama viešųjų pirkimų sistemos vidaus kontrolės aplinka ir procedūros;
- ar prekės, paslaugos ir darbai VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninėje įsigyti laikantis teisės aktų reikalavimų;
- ar įsigyjant medicinines prekes užtikrinama tiekėjų konkurencija.

Audituojamas subjektas – VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė. Audituojamasis laikotarpis – 2019–2020 m. vykdyti viešieji pirkimai bei tuo laikotarpiu galiojusi viešųjų pirkimų sistema. Audito apribojimai – dėl prekių specifikos ir ribotos auditoriaus kompetencijos medicinos srityje audito metu nebuvo detalai vertinamos techninėse specifikacijose nustatytos perkamų objektų savybės, apsiribota vertinimu, ar techninė specifikacija atitinka pagrindinius Viešųjų pirkimų įstatymo 17 straipsnyje nustatytus principus².

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti priede „Audito apimtis ir metodai“ (16 psl.). Rekomendacijos pateiktos audito rezultatų dalyje, jų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (15 psl.).

¹ Viešųjų pirkimų tarnybos veiklos 2016 m. ataskaita https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/VPT_2016_veiklos_ataskaita.pdf

² Viešųjų pirkimų tarnyba vertindama kai kuriuos medicinos įstaigų pirkimus taip pat dėl prekių specifikos savo kompetenciją vertina kaip nepakankamą ir kreipiasi į specialistus, pvz. biomedicinos ekspertus.

AUDITO REZULTATAI

1. ĮSTAIGOJE SUKURTOS PAKANKAMOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VIDAUS KONTROLĖS PROCEDŪROS

Siekiant, kad perkančioji organizacija įsigytų reikalingų prekių, paslaugų ar darbų ir racionaliai naudotų tam skirtas lėšas, perkančiosios organizacijos vadovas turi sukurti efektyvią, pagal poreikius tobulinamą pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistemą, kuri apimtų visą pirkimų procesą. Iki 2019-07-03 galiojo viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijos³, kurių tikslas buvo padėti sukurti ar patobulinti jau esančią viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistemą, užtikrinančią vykdomų pirkimų teisėtumą, viešųjų pirkimų principų laikymąsi, strateginių ir kitų perkančiosios organizacijos veiklos planų įgyvendinimą, sutartinių įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi. Šiuo metu viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai tiesiogiai nenustato įpareigojimo nustatyti pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės mechanizmus, tačiau pareigą sukurti vidaus kontrolės sistemą, užtikrinančią teisės aktų reikalavimų laikymąsi, tinkamą turto valdymą bei ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais grindžiamos veiklos vykdymą, numato Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas. Vienas iš vidaus kontrolės elementų yra kontrolės veikla, kuri apima atitinkamų įgaliojimų asmenims suteikimą, jų funkcijų atskyrimą, dokumentų kontrolę, veiklos priežiūrą ir kitų viešojo juridinio asmens vadovo nustatytų reikalavimų laikymąsi⁴.

Audito metu, siekiant įvertinti ar VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė (toliau – Įstaiga) sukurta tinkama pirkimų sistemos vidaus kontrolės aplinka ir procedūros, buvo vertinama⁵:

- ar paskirti pirkimų planavimo, vykdymo ir sutarties vykdymo kontrolės procese dalyvaujantys asmenys, apibrėžtos jų funkcijos ir atsakomybė;
- ar nustatyta pirkimų organizavimo tvarka nuo pirkimų poreikio formavimo iki pirkimo sutarties sudarymo arba, jeigu pirkimo sutartis nebuvo sudaryta, iki pirkimo procedūros pabaigos;
- ar patvirtintos standartinės dokumentų, susijusių su pirkimų planavimu, vykdymu ir sutarčių kontrole, formos.

Įstaigoje viešųjų pirkimų procedūras reglamentuoja vadovo patvirtintos kokybės vadybos sistemos procedūros „Viešasis pirkimas“⁶ (toliau – Viešųjų pirkimų procedūrų aprašas). Šiame apraše yra nustatyti pirkimų planavimo, vykdymo ir sutarties vykdymo kontrolės procese dalyvaujantys asmenys, apibrėžtos jų funkcijos ir atsakomybė bei detalūs veiksmai, kuriuos jie turi atlikti. Be kitų pirkimuose dalyvaujančių asmenų, vadovo įsakymu yra paskirtas ir prevencinę kontrolę vykdančias asmuo⁷, tačiau nei 2019 m., nei 2020 m. pirkimų rizikos analizė ar prevencinė kontrolė Įstaigoje nebuvo atliekama. Nustatyta, kad šio asmens funkcijos bei atsakomybė, vykdančios prevencinę viešųjų pirkimų kontrolę, Įstaigos vidiniuose dokumentuose (Viešųjų pirkimų procedūrų apraše, vadovo įsakyme, kuriuo jis paskirtas, ar kt. dokumente) nėra apibrėžtos, išankstinės pirkimo kontrolės procedūrų tvarka nenustatyta, todėl neaišku, kokius išankstinius prevencinius viešųjų pirkimų kontrolės veiksmus šis asmuo turi vykdyti. Rekomenduojame nustatyti prevencinę kontrolę atliekančio asmens atsakomybę

³ 2011-11-30 Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1S-174 patvirtintos Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijos.

⁴ Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 6 str. 3 p.

⁵ Pagal Viešųjų pirkimų tarnybos parengtas gaires „Pirkimų organizavimas ir vidaus kontrolė“ 2020 m.

⁶ 2018-12-31 VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė vyriausiojo gydytojo įsakymas Nr. 242 „Dėl kokybės vadybos sistemos dokumentų, reglamentuojančių viešąjį pirkimą, patvirtinimo“.

⁷ VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė vyr. gydytojo 2019-11-19 įsakymas Nr. 222 „Dėl už viešųjų pirkimų prevencinę kontrolę vykdančio asmens paskyrimo“

ir funkcijas, išankstinės prevencinės kontrolės procedūras.

Viešųjų pirkimų procedūrų apraše reglamentuoti poreikio formavimo, pirkimų planavimo, pasirengimo pirkimui, pirkimo vykdymo, pirkimo sutarties sudarymo ir jos vykdymo etapai, o pirkimo iniciavimo etapas bei sutarties vykdymo priežiūra papildomai detaliau reglamentuoti atskirais vadovo įsakymais⁸.

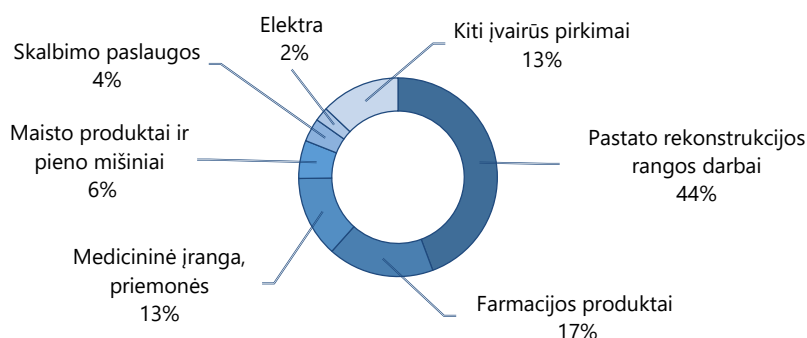
Viešųjų pirkimų procedūrų aprašo priedais yra patvirtintos pildomos dokumentų formos. Nustatyta, kad Įstaigoje nėra pildomas bendras patvirtintos formos pirkimų registracijos žurnalas, kuriame turi būti registruojamas kiekvienas atliktas pirkimas⁹, o pirkimai registruojami Mažos vertės pirkimų registre, sudarytame iš kas mėnesį pirkimų organizatorių teikiamos informacijos, bei Pirkimų ir sutarčių registre, kuriame registruojami tarptautinės ir supaprastintos vertės pirkimai bei visos raštu sudarytos sutartys (mažos vertės pirkimai, kuriuose sudarytos rašytinės sutartys dubliuojasi abiejuose registruose). Pildomo Pirkimų ir sutarčių registro forma nėra patvirtinta vadovo. Atsižvelgiant į tai, rekomenduota pildyti patvirtintos formos viešųjų pirkimų registrus arba, esant poreikiui, patvirtinti naudojimui patogias registrų formas. Rekomendacija įgyvendinta audito metu¹⁰.

Įstaigoje dirba 3 viešųjų pirkimų specialistai, kurių funkcijos tiesiogiai susijusios su viešųjų pirkimų vykdymu. Kiti su viešųjų pirkimų vykdymu susiję asmenys yra įvairių sričių specialistai, tačiau Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjai ir viešųjų pirkimų specialistams pareiginėse instrukcijose yra pavesta padėti viešųjų pirkimų komisijoms vykdyti pirkimus, konsultuoti darbuotojus, teikti metodinę pagalbą pirkimų organizatoriams viešųjų pirkimų klausimais. Viešųjų pirkimo skyriaus darbuotojai kelia kvalifikaciją viešųjų pirkimų srityje – dalyvauja mokymuose, konferencijose.

2. PREKĖS, PASLAUGOS IR DARBAI ĮSIGYTI IŠ ESMĖS LAIKANTIS TEISĖS AKTŲ REIKALAVIMŲ

Pagal Viešųjų pirkimų tarnybai (toliau – VPT) teikiamas ataskaitas bei Įstaigos pildomus registrus 2019–2020 metais buvo sudarytos 1706 sutartys, kurių bendra vertė buvo 5. 346, 8 tūkst. Eur, iš jų vien administracinės paskirties pastato rekonstravimo į gydymo pastatą rangos darbų vertė 2. 369, 3 tūkst. Eur (1 pav.).

1 pav. 2019-2020 m. vykdytų pirkimų pasiskirstymas pagal pirkimo objektą, proc.

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Įstaigos pateiktus duomenis

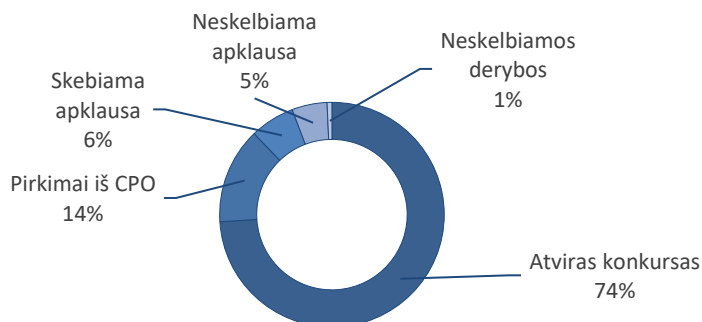
⁸ VŠĮ Klaipėdos vaikų ligoninė vyr. gydytojo 2020-02-05 įsakymas Nr. 19 „Dėl pirkimo iniciatorių pareigų“, 2017-08-22 įsakymas Nr. 134 „Dėl sutarčių vykdymo ir skelbimo“ (su pakeitimais).

⁹ Viešųjų pirkimų procedūrų aprašas, 5.1.4.7. p.

¹⁰ 2021-05-03 vyr. gydytojo įsakymu Nr. 72 patvirtinta Pirkimų ir sutarčių registracijos žurnalo forma.

Audituojamu laikotarpiu buvo pasirašytos 468 sutartys, kurių bendra vertė 5. 166, 3 tūkst. Eur ir sudarytos 1238 žodinės sutartys bendros 180, 5 tūkst. Eur vertės¹¹. Žodinės sutartys dažnu atveju buvo sudarytos įsigyjant prekes jų pardavimo vietoje, o jas patvirtina sąskaita faktūra. Nors bendras sudarytų žodinių sutarčių skaičius ženkliai didesnis nei rašytinių (atitinkamai 73 proc. ir 27 proc.), tačiau žodinių sutarčių vertė sudarė tik 3 proc. visų sudarytų sutarčių vertės. Rašytinės sutartys buvo sudarytos vykdant tarptautinius ir supaprastintus pirkimus įvairiais būdais: atviro konkurso būdu, neskelbiamų derybų būdu, pirkimai iš Centrinės perkančiosios organizacijos (toliau – CPO), skelbiamos ir neskelbiamos apklausos būdu (2 pav.).

2 pav. 2019-2020 m. pasirašytų sutarčių verčių pasiskirstymas pagal pirkimo būdą, proc.

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Įstaigos pateiktus duomenis¹²

2.1. METINIAI VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PLANAI NETIKSLINTI ATSIŽVELGIANT Į PASIKEITIMUS, PIRKIMŲ INICIATORIAI NETEIKĖ RINKOS TYRIMŲ DOKUMENTŲ

Pirkimų plane numatomas ir patvirtinamas einamaisiais biudžetinais metais planuojamų vykdyti prekių, paslaugų ir darbų pirkimų sąrašas. Tai yra įstaigos vidinis dokumentas, jo rengimo ir keitimo tvarkos Viešųjų pirkimų įstatymas ar susiję teisės aktai nereglamentuoja. Nors dažnai praktikoje įprasta viešųjų pirkimų proceso pradžia laikyti planavimą, tačiau pirkimų planavimas faktiškai prasideda nuo poreikio formavimo.

Siekiant nustatyti ar Įstaiga tinkamai planuoja pirkimus ir rengiasi jų vykdymui, audito metu vertinome¹³:

- ar Įstaiga planuodama pirkimus ir rengdamasi jų vykdymui tvirtina metinius pirkimų planus, atsižvelgiant į poreikį juos keičia;
- ar viešina jų pagrindu sudarytas suvestines;
- ar prieš inicijuojant pirkimus atliekami rinkos tyrimai;
- ar planuojami ir vykdomi rezervuoti pirkimai;
- ar teisingai skaičiuojamos numatomos pirkimų vertės bei, atsižvelgiant į jas, pasirenkami pirkimų būdai.

Pagal Viešųjų pirkimų procesų aprašo nuostatas, pirkimų poreikį formuoja pirkimų iniciatoriai teikdami paraiškas, o pagal vyr. gydytojo patvirtintas paraiškas rengiamas metinis pirkimų planas. 2019 m. ir 2020 m. viešųjų pirkimų planai ir jų pakeitimai buvo patvirtinti vyr. gydytojo įsakymais. Metiniai viešųjų

¹¹ Pagal Pirkimų ir sutarčių registro duomenis bei Viešųjų pirkimų tarnybai teikiamas ataskaitas (Atn-3 forma).

¹² Duomenys apie apklausos būdu sudarytų rašytinių sutarčių skaičių Pirkimų ir sutarčių registre ir Mažos vertės pirkimų registre skiriasi, šiuo atveju skaičiuota pagal Mažos vertės pirkimų registre pateiktą informaciją.

¹³ Viešųjų pirkimų įstatymas, 5 str. 1 d., 3 d., 8 d., 9 d., 10 d., 23 str. 2 d., 26 str. 1 d., 28 str. 1 d., Viešųjų pirkimų procesų aprašas, 5.1.1.1. p., 5.1.2.5. p., 5.1.2.7. p., 5.1.2.8. p.

pirkimų planai atitinka patvirtintą formą. Jų pagrindu parengtos suvestinės buvo paviešintos Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Nagrinėjant pirkimų iniciatorių teikiamas paraiškas nustatyta, kad paraiškų formose nėra pildoma visa numatyta informacija: nenurodoma kokius tiekėjus siūloma kviešti; vyr. gydytojas patvirtindamas paraišką ne visada nurodo kam paveda vykdyti pirkimą; ne visada užpildoma skiltis apie numatomą sutarties vertę, todėl neaišku kuo remiantis numatomų pirkimų preliminarios kainos įrašomos metiniame plane.

Taip pat nustatyta, kad paraiškos teiktos ne tik prieš sudarant kitų metų pirkimų planą, bet ir metų eigoje, tačiau dažnu atveju dėl jų planas nebuvo koreguojamas ir tuo nesilaikyta Įstaigos vadovo patvirtintų pirkimų planavimo ir inicijavimo procedūrų: po 2019 m. pirkimų plano patvirtinimo 2019 m. pirkimams papildomai buvo teiktos dar 66 paraiškos prekėms, paslaugoms, darbams įsigyti, tačiau planas metų eigoje buvo tikslintas tik 8 kartus (dėl 8 prekių, paslaugų, darbų įsigijimo), po 2020 m. pirkimų plano patvirtinimo 2020 m. pirkimams papildomai buvo teiktos dar 96 paraiškos prekėms, paslaugoms, darbams įsigyti, tačiau planas metų eigoje buvo tikslintas tik 13 kartų (dėl 25 prekių, paslaugų, darbų įsigijimo). Jei pagal papildomai teikiamas paraiškas neprireikia tikslinti metinio pirkimų plano (neviršijama numatyta suma), vertintina, kad planas sudaromas ir numatomos pirkimų vertės skaičiuojamos ne tik pagal iniciatorių pateikiamas paraiškas, nors nustatyta būtent tokia tvarka, arba neatliekamos numatytos plano papildymo procedūros, kaip kad nustatyta Įstaigos Viešųjų pirkimų procedūrų apraše¹⁴.

Nustatyta, kad pirkimų iniciatoriai kartu su paraiškomis neteikė rinkos tyrimo dokumentų, kaip numatyta Įstaigos Viešųjų pirkimų procesų apraše bei papildomai vadovo įsakyme, nustatančiame pirkimų iniciatorių pareigas¹⁵. Pateiktas paaiškinimas, kad ligoninė kasmet perka rutinines ir žinomas prekes, planuojamos lėšos pirkimui paraiškose nurodomos atsižvelgiant į jau vykdytus pirkimus ir ankstesnių tiekėjų pasiūlymuose nurodytas prekių kainas. Tačiau patvirtintose tvarkose nėra numatyta išimčių, kad perkant rutinines prekes rinkos tyrimo dokumentai gali būti neteikiami. Be to, nustatyta, kad kartu su paraiškomis rinkos tyrimų dokumentai neteikti ir tais atvejais, kai planuotos pirkti ne nuolat perkamos, įprastinės prekės, paslaugos ar darbai, pvz., fasado ir jo elementų remonto darbai, stogų ir jų sistemų elementų remontas, pastolių nuoma, montavimas, demontavimas lauke, teisinio konsultavimo paslaugos, statybos valdymo konsultavimo paslaugos. Neteikiant rinkos tyrimo dokumentų negalima įsitikinti, kad toks tyrimas tikrai buvo atliktas ir atitinkamai įvertinti pirkimo paraiškoje nurodytos informacijos pagrįstumo. Atsižvelgiant į tai, rekomenduota vykdyti rinkos tyrimus kaip nustatyta, kartu su paraiškomis teikiant jų dokumentus, arba pakartotinai įvertinti patvirtintas tvarkas bei nustatyti kokiais atvejais jie privalo būti dokumentuojami, o kokiais gali būti nedokumentuojami. Rekomendacija įgyvendinta audito metu¹⁶.

Viešųjų pirkimų įstatymo 23 str. 2 d. nustatyta, kad perkančioji organizacija, atlikdama supaprastintus pirkimus, ne mažiau kaip 2 procentus visų per kalendorinius metus atliktų supaprastintų pirkimų vertės pirkimų privalo rezervuoti minėto 23 str. 1 d. nurodytiems tiekėjams, išskyrus atvejus, kai šie tiekėjai perkančiajai organizacijai reikiamų prekių negamina, paslaugų neteikia ar darbų neatlieka. Iš pateiktų viešųjų pirkimų planų nustatyta, kad 2019 m. rezervuotų pirkimų buvo suplanuota 3,4 proc. supaprastintų pirkimų vertės, 2020 m. – 7,5 proc. (skalavimo paslaugos ir tekstilės gaminiai), tačiau faktiškai tokie pirkimai 2019 m. sudarė 0,4 proc. supaprastintų pirkimų vertės, 2020 m. – 0,2 proc. Išsiaiškinta, kad rezervuoti pirkimai buvo vykdomi, tačiau pasiūlymų nebuvo gauta, todėl pakartotinai vykdyti ne rezervuoti pirkimai iš CPO. Kadangi kelis metus iš eilės negauti pasiūlymai skelbtiems rezervuotiems skalavimo paslaugų pirkimams, Įstaigai siūlytina peržiūrėti CVP IS skelbiamą socialinių įmonių sąrašą, kuriame gal yra kitų Įstaigai reikalingų prekių, teikiamų paslaugų ir atliekamų darbų.

¹⁴ Rekomendacijos laikytis teisės aktų ar vidinių tvarkų reikalavimų neteikiamos, nes jų laikytis privaloma.

¹⁵ Viešųjų pirkimų procesų aprašas, 5.1.1.1 p., 2020-02-05 vyr. gydytojo įsakymas Nr. 19 „Dėl pirkimo iniciatorių pareigų“, 1.2 p.

¹⁶ 2021-05-03 vyr. gydytojo įsakymu Nr. 72 patvirtintas Kokybės vadybos sistemos procedūros KVSP 04/1-13 „Viešasis pirkimas“ 7 leidimas, kurio 5.1.1.1.1 p. nustatyta, kad rinkos tyrimo dokumentavimas gali būti neatliekamas, teikiant pirkimo paraišką rutininiams prekėms.

Išanalizavus metiniuose pirkimų planuose nustatytus pirkimo būdus, nustatyta, kad pirkimo būdai parenkami teisingai – atsižvelgiant į pirkimų rūšį (tarptautinis, supaprastintas ar supaprastintas mažos vertės), jų numatomas vertes sumuojant pagal bendrojo viešųjų pirkimų žodyno (toliau – BVPŽ) skaitmeninio kodo pirmus tris skaitmenis (išskyrus numatytas išimtis), atsižvelgiant į tai, kad tarptautiniai pirkimai privalo, o supaprastinti pirkimai gali būti atliekami skaidant pirkimo objektą į dalis¹⁷ bei nustatytas pirkimo vertės skaičiavimo taisyklių išimtis¹⁸, turinčias įtakos pirkimo būdo pasirinkimui atskiroms pirkimo dalims. Pažymėtina, kad metiniuose pirkimų planuose nustatant preliminarų pirkimo būdą nurodoma, kad daliai pirkimų bus taikomos Viešųjų pirkimo įstatymo 5 str. 8, 9 p. išimtys dėl pirkimo būdo pasirinkimo atskiroms pirkimo dalims, tačiau šios atskiros pirkimų dalys, jų vertės ir pirkimo būdai nėra nurodomi. Vykdytų pirkimų būdai dažnu atveju atitiko suplanuotus preliminarinius pirkimo būdus (galutinį pirkimo būdą parenka jį vykdanči viešųjų pirkimų komisija arba pirkimo organizatorius¹⁹).

Palyginus įstaigos metiniuose pirkimų planuose ir pirkimų registruose esančią informaciją, nustatyta, kad kai kuriais atvejais viešųjų pirkimų metiniuose planuose suplanuoti pirkimai nebuvo vykdomi arba įvykdyti už gerokai mažesnę sumą, tačiau metiniai planai nebuvo tikslinami. Audito atlikimo metu įstaigos Viešųjų pirkimų procesų apraše buvo numatyta tik plano papildymo procedūra, kai atsiranda poreikis naujiems pirkimams, o kitų keitimų, pvz. atsisakius tam tikrų pirkimų, ar nusprendus pirkimui skirti mažesnę lėšų sumą – ne. Tačiau plano tikslinimas ne tik papildant, bet ir atsisakant kai kurių pirkimų, sąlygoja viešos planuojamų atlikti pirkimų suvestinės koregavimą²⁰, taip pat keičiant metinių pirkimų planą gali keistis ir pirkimų rūšys ar jų būdai, pvz. kintant numatomoms pirkimų vertėms gali keistis ir pirkimų dalys, galimos atlikti naudojantis Viešųjų pirkimų įstatymo 5 str. 8, 9, 10 d. nustatytomis išimtimis, atitinkamai gali keistis ir pirkimų būdai. Rekomenduota Viešųjų pirkimų procesų apraše numatyti ne tik metinio viešųjų pirkimų plano papildymo, bet ir kitas jo keitimo procedūras. Rekomendacija įgyvendinta audito metu²¹.

Kai kuriais atvejais buvo viršytos metiniame plane pirkimui suplanuotos lėšos. Pažymėtina, jog nors nuo 2019-06-11 leidžiama sudaryti sutartį, viršijančią pirkimui skirtų lėšų sumą, tačiau VPT nuomone²² pirkimui skirtų lėšų didinimas turėtų būti suprantamas ir taikomas kaip išimtis, o jo pagrindimas turėtų būti rašytinis, patvirtintas įstaigos vadovo ir buhalterio.

Nustatyti atvejai:

- 2019 m. vienkartinių medicininių priemonių suplanuota pirkti už 135 000 Eur (163 350 Eur su PVM²³), po vieno tarptautinio atviro konkurso sudaryta sutarčių už 197 154 Eur, kraujo preparatams, albuminui numatyta suma 12 000 Eur (PVM 0 proc.), bendra sudarytų sutarčių vertė 15 840 Eur, bendra įvykdytų pirkimų suma pagal BVPŽ kodą 331 taip pat viršijo suplanuotą pirkimų pagal šį kodą vertę.
- 2020 m. reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams suplanuota pirkti už 130 000 Eur (157 300 Eur su PVM²⁴), o nupirkta priemonių už 173 309 Eur, kraujo preparatams, albuminui numatyta suma 14 000 Eur, bendra sudarytų sutarčių vertė 15 610 Eur, vaistų pirkimams (BVPŽ kodas 33600000) preliminariai suplanuota 144 498 Eur (174 843 Eur²⁵), nupirkta pagal šį kodą prekių už 192 638 Eur.

¹⁷ Viešųjų pirkimo įstatymas, 28 str. 1 d.

¹⁸ Viešųjų pirkimo įstatymas, 5 str. 8, 9, 10 d.

¹⁹ Viešųjų pirkimų procesų aprašas, 5.1.4.4.1. p., 5.1.4.5.1. p.

²⁰ Vadovaujantis Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašo 16 p.

²¹ 2021-05-03 vyr. gydytojo įsakymu Nr. 72 patvirtintas Kokybės vadybos sistemos procedūros KVSP 04/1-13 „Viešasis pirkimas“ 7 leidimas, kurio 5.1.2.8.- 5.1.2.10 punktuose nustatytos plano keitimo procedūros.

²² Viešųjų pirkimų tarnybos 2020-10-06 konsultacija „Ar atliekant pirkimus pagal Viešųjų pirkimų įstatymą pasiūlymų vertinimo metu galima keisti pirkimui skirtą lėšų sumą?“ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360006297559>

²³ Skaičiuojant maksimalų 21 proc. PVM tarifą, nors kai kurioms medicinos pagalbos priemonėms ir vaistams taikomas lengvatinis 5 proc. PVM tarifas.

²⁴ Tas pats.

²⁵ Tas pats.

2.2. SISTEMINIŲ AR REIKŠMINGŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪRŲ PAŽEIDIMŲ NENUSTATYTA

Įstaiga yra perkančioji organizacija, todėl įsigydama prekes, paslaugas ar darbus turi vykdyti viešuosius pirkimus vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu²⁶, kitais susijusiais poįstatyminiais teisės aktais, Įstaigos vadovo patvirtintu Viešųjų pirkimų procedūrų aprašu.

Audito metu buvo tikrintas konkrečiuose atsirinktuose pirkimuose²⁷ vykdytų procedūrų atitiktis teisės aktams, vertinant²⁸ :

- ar pirkimą vykdė vyr. gydytojo įgalioti subjektai, kurie buvo pasirašę konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją, deklaravę interesus;
- ar iki pirkimų procedūrų pradžios buvo nustatyta numatoma pirkimo vertė;
- ar priklausomai nuo pirkimo vertės pasirinktas pirkimo būdas atitinka Viešųjų pirkimų įstatymo, Mažos vertės pirkimų aprašo ar vidinės tvarkos nuostatas, ar pirkimas nebuvo skaidytas, siekiant išvengti pirkimo būdo pasirinkimo;
- ar rengti reikalingi pirkimo procedūrų dokumentai;
- ar parengti pirkimo dokumentai atitinka nustatytus reikalavimus, ar juose nustatytos aiškios ir tikslios sąlygos, techninė specifikacija atitinka pagrindinius Viešųjų pirkimų įstatymo principus;
- ar dalyvių pasiūlymai buvo priimti ir įvertinti laikantis nustatytų procedūrų.

Visus tikrintus pirkimus vykdė vadovo įsakymu paskirti pirkimo organizatoriai arba vadovo įsakymu sudaryta ir pirkimo vykdymui įgaliota komisija, sudaryta ne iš mažiau kaip 3 narių. Posėdžiuose dalyvavo arba visi komisijos nariai arba dauguma jos narių. Komisijų posėdžiai buvo protokoluojami. Prieš vykdant pirkimus visi komisijos nariai ir pirkimo organizatoriai buvo pasirašę nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus, yra deklaravę viešuosius ir privačius interesus²⁹. Įstaigos vadovas taip pat yra deklaravęs interesus. Susipažinus su tikrintus pirkimus vykdžiusių asmenų deklaracijomis galimų interesų konfliktų nenustatyta.

Prieš vykdant pirkimus buvo teisingai nustatytos pirkimo vertės – metiniame pirkimų plane sumuojant tos pačios rūšies pirkimus pagal BVPŽ kodą. Pagal bendrą pirkimo vertę nustatyta pirkimo rūšis (tarptautinis, supaprastintas ar mažos vertės), o pagal ją, bei atsižvelgiant į Viešųjų pirkimų įstatymo 5 str. 8, 9, 10 d. numatytas išimtis, pasirinktas pirkimo būdas. Pirkimų skaidymo atvejų nenustatyta.

Vykdytą pirkimus buvo pildomi privalomi procedūrų dokumentai: pirkimų paraiškos, mažos vertės pirkimo pažymos, komisijos protokolai, pirkimų registrai, kai kuriais atvejais rengti pirkimų dokumentai, techninė specifikacija. Rengti pirkimo dokumentai atitiko nustatytus reikalavimus. Pirkimų dokumentų paaiškinimai ar tikslinimai vykdyti laikantis nustatytų terminų. Apie pirkimus buvo skelbiama ir pirkimo dokumentai viešinami nustatyta tvarka. Apie pirkimo rezultatus dalyviai būdavo informuojami raštu (išskyrus žodinius pirkimus), visiems dalyviams būdavo išsiunčiama pasiūlymų eilė.

Nors perkančiosioms organizacijoms pripažįstama didelė diskrecija formuluojant technines pirkimo specifikacijas, nes būtent jos geriausiai žino objektus, kurių joms reikia, ir gali geriausiai nustatyti reikalavimus, kurie turi būti tenkinami tam, kad būtų gauti pageidaujami rezultatai, tačiau iš viešųjų

²⁶ 2017-06-28 Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas.

²⁷ Iš viso atliktas 59 sutarčių vertinimas: 47 rašytinių sutarčių (sutarčių vertė 2. 682,7 tūkst. Eur) pirminis rizikos vertinimas bei 12 žodinių (sutarčių vertė 11, 6 tūkst. Eur) ir 20 rašytinių sutarčių (sutarčių vertė 110, 1 tūkst. Eur) detalios audito procedūros.

²⁸ Viešųjų pirkimų įstatymas, 5 str., 17 str. 1 d., 3 d., 19 str. 1 d. 2 p., 21 str. 2 d., 35 str. 2 d., 37 str., 45 str. 1 d., 47 str. 1, 2, 3, 6, 7 d., 59 str. 1 d., 61 str. 1 d., 63 str., 67 str., 71 str., 73 str. 1 d., Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, 4 str. 3 d. 8 p., Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, 2 p., 5 p., 14 p., 16 p., 17 p., 18 p., 21 p., Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-27 įsakymu Nr.1S-94 patvirtintos Numatomos viešojo pirkimo ir pirkimo vertės skaičiavimo metodikos reikalavimai, Viešųjų pirkimų procesų aprašas, 5.1.2.3. p., 5.1.2.6 p., 5.1.2.8 p., 5.1.4.4.9 p., 5.1.4.5.2 p., 5.1.4.7. p., 5.1.4.2. p., 5.1.5.3 p.

²⁹ Audito metu buvo galima nustatyti tik ar interesai yra deklaruoti šiuo metu, nes nuo 2021-01-01 interesai deklaruojami naujoje deklaravimo sistemoje, o prie ankstesnės deklaravimo sistemos, leidžiančios pamatyti, ar asmuo buvo deklaravęs interesus viešųjų pirkimų procedūrų metu, nebėra galimybės prisijungti.

pirkimų skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principų kyla reikalavimas, kad techninės specifikacijos būtų parengtos taip, kad būtų tikslios, aiškios ir suprantamos potencialiems tiekėjams, aiškiai išdėstytos, kad dalyviai žinotų, ką apima perkančiosios organizacijos nustatyti reikalavimai. Nagrinėjant rengtas technines specifikacijas nustatyta, kad kai kuriais atvejais joms trūko aiškumo, taip pat kai buvo reikalaujama pateikti prekių pavyzdžius, dalis jų buvo atmesti kaip netinkami, įvertinus tokias savybes, kurios techninėje specifikacijoje nebuvo nurodytos arba nebuvo tiksliai ir aiškiai apibrėžtos. Visa tai gali sąlygoti pretenzijas ar teisinius ginčus su tiekėjais ir atitinkamai ilgesnę pirkimo procedūrų trukmę.

Nustatyti atvejai:

- Reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams pirkimuose (pirkimo Nr. 425855, Nr. 480088) pirkimo sąlygų 2 priede „Techninė specifikacija“ 5 p. nurodyta, kad atsižvelgiant į ligoninėje sunaudojamų reagentų kiekį per atitinkamą laikotarpį (pvz. mėnesį, 3 mėnesius, metus ir pan.) bei atliekamų įstaigoje, teikiančioje paslaugas vaikams, nedidelį tyrimų kiekį, ir siekiant, kad reagentai būtų naudojami racionaliai, pageidaujama pakuotė turėtų būti ne didesnė nei nurodyta lentelėje. Pasiūlymai, viršiję nurodytos pakuotės dydį nebuvo atmesti. Jei įstaigai pakuotės dydis yra tikrai reikšmingas, pasiūlymai viršijantys nurodytos pakuotės dydį turėjo būti atmesti, jei nėra itin reikšmingi – techninėje specifikacijoje neturėtų būti rašoma „pageidaujama pakuotė turėtų būti ne didesnė nei nurodyta lentelėje“, o tiesiog nurodomas pageidautinas pakuotės dydis, pažymint, kad gali būti ir kitokio dydžio pakuotės. Šiuo atveju taip techninėje specifikacijoje nurodytas reikalavimas yra klaidinantis, t.y. neaišku ar jis privalomas, ar ne.
- Vienkartinių medicininių priemonių pirkime (pirkimo Nr. 465497) kai kurių tiekėjų pasiūlyti endotrachėjiniai vamzdeliai įvertinti kaip netinkami ir pasiūlymai atmesti, nes „per mažas lenkimo kampas“, nors jokie reikalavimai lenkimo kampui, lankstumui techninėje specifikacijoje nebuvo nurodyti ir nebuvo nurodyta, jog tai bus vertinama, taip pat tiekėjo pasiūlymas 21 pirkimo daliai „Apklotai Mayo staliukui“ atmetas, nurodant, kad „Išbandžius – plyšta, per plona medžiaga“, tuo tarpu reikalavimuose buvo nurodyta „iš tvirtos mikroorganizmų nepralaidžios medžiagos“, tačiau jokie detalesni medžiagos parametrai, pvz. tankumas, nebuvo nurodyti, todėl vertinimas ar medžiaga per plona, ar ne, ar plyšta greitai ar ne, tampa subjektyvus.
- Reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams pirkime (pirkimo Nr. 480088) tiekėjo pasiūlymas 145 pirkimo daliai „Tamponėlis tepinėliui iš nosiaryklės paimti“ buvo atmetas įvertinus pateiktus pavyzdžius, motyvuojant, kad „nepakankamai lankstus“. Techninėje specifikacijoje reikalavimas buvo „Sterilus tamponėlis turi būti plonėjantis ir labai lankstus“. Vertinimas ar tamponėlis yra „labai lankstus“, „lankstus“ ar „nepakankamai lankstus“ vėlgi yra subjektyvus.

Visais vertintais atvejais ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas buvo renkamas pagal kainą. Analizuojant pasiūlymų vertinimo etapą nustatyta, kad įstaiga savo vidiniuose dokumentuose nebuvo užfiksavusi, kokia kaina konkrečiai pirkimo daliai bus laikoma per didelė, tačiau kai kurie tiekėjų pasiūlymai atskiroms pirkimo dalims buvo atmesti motyvuojant, jog kaina yra per didelė. Pateiktas paaiškinimas, kad per didelė konkretaus pirkimo ar jo dalies kaina buvo nustatoma atsižvelgiant į nurodytą kainą pirkimo paraiškoje (jeigu nurodyta), į pirkimų plane nurodytą pirkimo vertę arba atsižvelgiant į jau buvusius įvykdytus pirkimus ir gautus kainų pasiūlymus, taip pat pasinaudojant kitų perkančiųjų organizacijų viešinamomis sutartimis. VPT nuo 2020-07-01 jau įtvirtino reikalavimą vykdant supaprastintus (įskaitant mažos vertės pirkimus) ir tarptautinės vertės skelbiamus pirkimus iki pirkimo pradžios CVP IS priemonėmis užfiksuoti kokias kainas (sąnaudas) jos laikys per didelėmis. Nustatyta, kad įstaiga šį reikalavimą vykdė. Tačiau, Tarnybos nuomone, siekiant, kad nekiltų ginčų dėl pasiūlymų atmetimų šiuo pagrindu, būtų tikslinga bendrą pirkimui skirtiną lėšų sumą bei maksimalias priimtinas sumas visoms to pirkimo dalims (kai pirkimas skaidomas į dalis ir pasiūlymus galima teikti atskiroms jo dalims) užfiksuoti vidaus dokumentuose ir prieš neskelbiamus pirkimus, todėl pateikta

atitinkama rekomendacija. Rekomendacija įgyvendinta audito metu³⁰.

Konkurencija ribojančių reikalavimų tiekėjų kvalifikacijai nenustatyta, kadangi dažniausiai buvo keliami minimalūs reikalavimai – tikrinant kvalifikaciją buvo siekiama įsitikinti ar tiekėjas turi teisę verstis atitinkama veikla bei ar turi reikalaujamus prekių sertifikatus. Keliais atvejais (3 pirkimuose iš 20) nebuvo tinkamai įvertinta ar siūlomos dalyvio prekės, paslaugos ar darbų savybės atitinka pirkimo dokumentuose (techninėje specifikacijoje) nustatytus reikalavimus, ir tuo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo 45 str. 1 d. 1 p. nuostatos.

Nustatyti atvejai:

- Medicininių prietaisų ir reikmenų pirkime (pirkimo Nr. 423135) prieš sudarant pasiūlymų eilę nebuvo įsitikinta, kad vieno tiekėjo siūlomi termometrai atitinka keltus reikalavimus dėl jų metrologinės patikros. Dėl teikto pasiūlymo pasitikslinta gavus kreipimąsi iš kito tiekėjo, pasiūlymas buvo atmestas;
- Priemonių medicininiams aparatams, odontologinių ir kitų medicininių priemonių pirkime (pirkimo Nr. 490675) 19 dalies „Neausto pluošto chirurginės skaros, 10 cm x 10 cm, ± 1cm“, reikalavimuose buvo nurodytas medžiagos tankis 50 g/m², o pateiktas ir laimėjęs pasiūlymas – 40 g/m²;
- Reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams pirkime (pirkimo Nr. 480088) pateiktas pasiūlymas 90.7 dalyje neatitiko reikalavimų dėl kiekio: Standartinių eritrocitų-A1 ir B pageidauta 13 pakuočių, pakuotėje 2*10 ml (viso pageidauta 260 ml), o pateiktas ir laimėjęs pasiūlymas 17 pakuočių, pakuotėje 2*5 ml (viso 170 ml).

2.3. DAUGUMA SUTARČIŲ SUDARYTOS IR VYKDYTOS TINKAMAI

Pirkimo sutartis yra sudaroma su dalyviu, kurio pasiūlymas pripažįstamas geriausiu, tačiau racionalų lėšų panaudojimą užtikrina ne tik laimėtojo parinkimas, bet ir tinkamas viešojo pirkimo sutarties vykdymas ir jo priežiūra. Audito metu vertinome:³¹

- ar sutartis sudaryta su laimėjusiu dalyviu ir ne anksčiau negu pasibaigė atidėjimo terminas;
- ar sudarytos pirkimo sutarties turinys atitinka reikalavimus;
- ar sudarant sutartį nebuvo pakeistos pirkimo dokumentuose nustatytos sąlygos;
- ar laimėjęs pasiūlymas ir sutartis paviešinti CVP IS;
- ar mokėjimai atlikti pagal kainodaros taisykles ir sutarties sąlygas;
- ar vykdytos sutarties nuostatos dėl savybių, kokybės, kiekių, terminų, jei ne, ar taikytos sutartyje numatytos sankcijos;
- ar sutarties keitimas, kainos perskaičiavimas, jei buvo vykdyti, atitiko nustatytus reikalavimus.

Atlikus audito procedūras nustatyta, kad sutartys sudarytos su laimėjusiais tiekėjais, ne anksčiau nei pasibaigė atidėjimo terminas, visas tikrintas sutartis pasirašė vadovai arba jų įgalioti asmenys. Sudarant sutartis nebuvo pakeistos sąlygos, numatytos pirkimo dokumentuose.

Vertinant atsirinktas po mažos vertės pirkimų procedūrų sudarytas sutartis nustatyta:

1. 2 atvejais pirkimų sutarčių vertės viršijo 3000 Eur be PVM, tačiau nebuvo sudarytos rašytinės sutartys, tuo nevykdytos Viešųjų pirkimų įstatymo 86 str. 7 d. nuostatos.

³⁰ 2021-05-03 vyr. gydytojo įsakymu Nr. 72 patvirtintas Kokybės vadybos sistemos procedūros KVSP 04/1-13 „Viešasis pirkimas“ 7 leidimas, kurio 5.1.4.2. p. nustatyta, kad didžiausia priimtina kaina atskirame dokumente fiksuojama ir vykdamas neskelbiamus pirkimus supaprastintų (išskyrus mažos vertės) ar tarptautinių pirkimų atvejais.

³¹ Viešųjų pirkimų įstatymas, 42 str., 86 str. 1 d., 3 d, 8 d., 9 d., 87 str., 89 str. 1 d., Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, 21.3.9. p, 21.3.17 p., 21.4.6. p., 5, Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-95 patvirtinta Kainodaros taisyklių nustatymo metodika, Viešųjų pirkimų procesų aprašo 5.1.5.5 p., 5.1.6.1. p.

Nustatyti atvejai:

- Narkozės aparato dumplės, sutarties vertė 3876,84 Eur. Nors ir buvo išrašytos 2 sąskaitos faktūros skirtingais laikotarpiais, tačiau buvo teikta viena paraiška, pildyta viena mažos vertės viešojo pirkimo pažyma, joje nurodyta bendra pasiūlymo vertė, todėl laikytina, kad buvo vykdytas vienas pirkimas, sudaryta viena sutartis, tik prekės pristatytos atskirais laikotarpiais ir pagal tai pateiktos atskiros sąskaitos faktūros;
- Apsauginės priemonės (COVID-19 – kaukės KN95), sutarties vertė 7114,8 Eur. Nurodyta, kad vykdomas skubus pirkimas dėl epidemijos, tačiau, nors pirkimas skubus, prievolė sudaryti sutartį raštu (jei jos vertė yra 3 000 Eur be PVM, ar daugiau) išlieka, tik pagal Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21.4.6.8 p. tokiu atveju perkančioji organizacija gali sudaryti pirkimo sutartį nesilaikydama pirkimo sutarties turiniui nustatytų reikalavimų. Tai reiškia, jog sutartyje pakaktų informacijos, kas ir su kuo sudaro sutartį, dėl kokio objekto, už kokią vertę, kokie pristatymo terminai.

2. Rašytinės sutartys sudarytos tinkamai, nustatytos pagrindinės sąlygos, kaip to reikalauja Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21.4.6. p., išskyrus kelis atvejus dėl nenustatytos viršutinės kiekio ribos bei neaiškiai apibrėžto sutarties objekto.

Nustatyti atvejai:

- 3 sutartyse³² numatyta taikyti fiksuoto įkainio kainodarą, tačiau jose nebuvo nustatyta kiekio viršutinė riba, kaip rekomenduojama Kainodaros taisyklių nustatymo metodikoje³³, 2 atvejais iš 3 tai sąlygojo daugiau nei 30 proc. didesnę galutinę sutarties vertę, nei ji buvo nustatyta pagal preliminarinius kiekius (2019-08-30 sutartyje Nr. 196 pagal orientacinį kiekį buvo numatyta 4000,50 Eur sutarties vertė, nupirkta už 5600,70 Eur, 2019-10-28 sutartyje Nr. 226 pagal orientacinį kiekį buvo numatyta 277,57 Eur sutarties vertė, nupirkta už 376, 66 Eur).
- 2020-04-17 paslaugų sutartyje Nr. 129 nėra detalizuotas sutarties objektas, jis nurodytas pakankamai apibendrintai – statybos valdymo konsultavimo paslaugos. Iš tokio objekto aprašymo neaišku kokias paslaugas apima, ar jos nesidubliuoja su vykdoma statybos technine priežiūra. Taip pat esant aiškiai neapibrėžtam objektui galimi ginčai vykdant sutartį.

Vertinant atsirinktas sutartis po tarptautinių ir supaprastintų pirkimų procedūrų nustatyta, kad buvo pasirašomos standartinės sutartys, jose numatytos visos būtinos sąlygos, nustatytos Viešųjų pirkimų įstatymo 87 str. 1 d., išskyrus šio straipsnio 1 d. 9 p., t.y. sutartyse nebuvo nurodyti nutraukimo atvejai, nustatyti Viešųjų pirkimų įstatymo 90 str. Nuo 2021 m. Įstaigoje sudarant sutartis tarptautiniuose ar supaprastintuose pirkimuose jau naudojami VPT parengti sutarčių šablonai, kuriuose šie atvejai nurodomi.

Nustatyta atvejų, kai nesilaikyta reikalavimo dėl laimėjusio pasiūlymo ir sutarties viešinimo: 3 atvejais (iš 21) sudaryta sutartis ir laimėjusio dalyvio pasiūlymai nepaviešinti CVP IS sistemoje³⁴, 8 atvejais vėluota CVP IS sistemoje paskelbti laimėjusį pasiūlymą ir sutartį. Tuo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo 86 str. 9 d. nuostatos bei skaidrumo principas. Rekomenduota paskelbti sutartis, laimėjusių dalyvių pasiūlymus ir sutarčių pakeitimus (jei buvo) Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje kaip tai numato teisės aktų reikalavimai. Rekomendacija įgyvendinta audito metu³⁵.

Tiekėjų pateiktose sąskaitose faktūrose įrašyti tinkamos kainos/įkainiai. Apmokėta pagal pateiktas sąskaitas faktūras, tinkamais terminais. Pagal pateiktus dokumentus prekių, suteiktų paslaugų savybės atitiko pirkimo dokumentuose nurodytas techninės specifikacijos savybes. Vykdančios sutartis 2 atvejais (iš 20) prekės buvo pristatytos vėlesniais terminais nei numatyta sutartyse, tačiau delspinigiai nebuvo

³² 2020-01-29 sutartis Nr. 26, 2019-08-30 sutartis Nr. 196, 2019-10-28 sutartis Nr. 226.

³³ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-95 patvirtinta Kainodaros taisyklių nustatymo metodika, 17 p.

³⁴ 2019-02-26 sutartis Nr. E190104204, 2020-02-11 sutartis Nr. 43; 2019-05-06 sutartis Nr. 104.

³⁵ CVP IS sistemoje paskelbtos sutartys ir laimėję pasiūlymai.

skaičiuoti: pagal 2020-05-15 sutartį Nr. 153 bei 2020-05-19 sutartį Nr. 152, bendra nepriskaičiuotų delspinigių suma 70,41 Eur.

Tikrintose sutartyse nebuvo nustatytas ilgesnis nei 36 mėn. prekių tiekimo ar paslaugų teikimo laikotarpis, sąlygos nebuvo keistos.

3. ĮSIGIJANT MEDICININES PREKES UŽTIKRINTA PAKANKAMA TIEKĖJŲ KONKURENCIJA

2019-2020 m. Įstaigos medicinos įrangos (BVPŽ kodas 331) ir farmacijos produktų (BVPŽ kodas 336) pirkimų vertė buvo 1 629 306 Eur, t.y. sudarė 30 proc. visų pirkimų, o neskaičiuojant išskirtinių pastato rekonstrukcijos rangos darbų sudarė 55 proc. visų vykdytų įprastinių metinių pirkimų. Medicinos įrangos ir priemonių buvo įsigyta už 705 358 Eur, o farmacijos produktų už 923 948 Eur, iš jų reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams už 570 917 Eur, medikamentų už 353 031 Eur.

Audito metu vertinta ar šiuose pirkimuose užtikrinta tiekėjų konkurencija. Konkurencijos užtikrinimas viešuosiuose pirkimuose yra susijęs su skaitlingumu – kuo daugiau tiekėjų turi galimybę dalyvauti viešajame pirkime, tuo didesnė konkurencija užtikrinama³⁶, todėl buvo žiūrima, kokiais būdais vykdomi pirkimai bei kiek tiekėjų laimi pirkimus. Taip pat nagrinėta, ar sutartys dėl analizatorių panaudos sudarytos po vykdytų reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams viešųjų pirkimų procedūrų.

Nustatyta, kad šiuose pirkimuose yra pakankama tiekėjų įvairovė: medicinos įrangos ir priemonių buvo įsigyta iš 61 tiekėjo, medikamentų – iš 25 tiekėjų, reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams – iš 24 tiekėjų. Įvertinus pasirinktus pirkimo būdus nustatyta, kad šios prekės dažniausiai įsigyjamoms vykdomi skelbiamus pirkimus (atvirus konkursus, skelbiamas apklausas) arba perkant iš CPO (per CPO sudarytų sutarčių vertė įsigyjant medikamentus siekia 81 proc. visų įsigytų medikamentų vertės), o po neskelbiamų pirkimų (neskelbiamos apklausos ir neskelbiamų derybų būdu) buvo sudaryta sutarčių už 141 192 Eur, t.y. nepilnai 9 proc. visų medicininės paskirties prekių įsigijimo vertės.

Analizuojant informaciją apie įsigyjamus reagentus ir su jais naudojamą įrangą, Įstaigos paprašyta pateikti informaciją apie naudojamus analizatorius. Įstaiga pateikė sąrašus įrangos³⁷, kuri perduota jai panaudos sutarčių pagrindu po vykdytų reagentų viešųjų pirkimų (15 analizatorių), valdoma nuosavybės teise (8 analizatoriai) bei patikėjimo teise (1 analizatorius, patikėtojas – Klaipėdos miesto savivaldybės administracija). Nagrinėjant reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams pirkimus nustatyta, kad kai kuriais atvejais perkant reagentus kelta sąlyga, jog reagentų pirkimo laikotarpiui panaudos pagrindais būtų perduotas ir analizatorius. Tai atitinka VPT rekomenduojamą praktiką. Įvertinus pasirašytų reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams pardavimo sutarčių sąlygų, kuriomis buvo įsipareigota perduoti panaudos pagrindais analizatorius, vykdymą, nustatyta, kad visais atvejais šios sąlygos buvo įvykdytos, t.y. visais sutartyse numatytais atvejais analizatoriai buvo perduoti Įstaigai panaudos pagrindu.

³⁶ Viešųjų pirkimų įstatymo komentaras „17 straipsnis. Pagrindiniai pirkimų principai“ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016398680-17-straipsnis-Pagrindiniai-pirkim%C5%B3-principai>

³⁷ 2020-12-31 dienai

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo priemonės*	Rekomendacijos įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data*
1.	Nustatyti prevencinę kontrolę atliekančio asmens atsakomybę ir funkcijas, išankstinės prevencinės kontrolės procedūras.	VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Parengtas įsakymas dėl prevencinę kontrolę atliekančio asmens atsakomybės ir funkcijų, išankstinės prevencinės kontrolės procedūrų.	2021-10-30
<p>* Priemonės ir terminus rekomendacijoms įgyvendinti pateikė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė. Atstovai ryšiams, atsakingi už Klaipėdos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Viešųjų pirkimų skyriaus vadovė Angelė Zutkienė. tel. 8 46 434170, el. paštas angele.zutkiene@kvl.lt</p>				

Savivaldybės kontrolierė

Daiva Čeporiūtė

Audito apimtis ir metodai

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar 2019–2020 metais organizuojant ir vykdančiam viešuosius pirkimus bei jų pagrindu sudarytas viešojo pirkimo-pardavimo sutartis laikomasi viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė sukurtos tinkama viešųjų pirkimų sistemos vidaus kontrolės aplinka ir procedūros;
- ar prekės, paslaugos ir darbai VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninėje įsigyti laikantis teisės aktų reikalavimų;
- ar įsigyjant medicininės prekes ir paslaugas užtikrinama tiekėjų konkurencija.

Audituojamas subjektas – VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė. Audituojamasis laikotarpis – 2019-2020 m. vykdyti viešieji pirkimai bei tuo laikotarpiu galiojusi viešųjų pirkimų sistema.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus³⁸ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus³⁹.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1. Įstaigoje sukurtos pakankamos viešųjų pirkimų vidaus kontrolės procedūros	<u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Įstaigos vadovo patvirtintą Viešųjų pirkimų procedūrų aprašą; ▪ su pirkimais susijusius vyr. gydytojo įsakymus; ▪ darbuotojų pareigines instrukcijas. 	Įvertinti ar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nustatyti pirkimų planavimo, vykdymo ir sutarties vykdymo kontrolės procese dalyvaujantys asmenys, apibrėžtos jų funkcijos ir atsakomybė; ▪ nustatyta pirkimų organizavimo tvarka nuo pirkimų poreikio formavimo iki pirkimo sutarties sudarymo arba, jeigu pirkimo sutartis nebuvo sudaryta, iki pirkimo procedūros pabaigos ; ▪ patvirtintos standartinės dokumentų, susijusių su pirkimų planavimu, vykdymu ir sutarčių kontrole, formos.
2. Prekės, paslaugos ir darbai įsigyti iš esmės laikantis teisės aktų reikalavimų	<u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Įstaigos vadovo patvirtintą Viešųjų pirkimų procedūrų aprašą; ▪ su pirkimais susijusius vyr. gydytojo įsakymus; ▪ metinius pirkimų planus; ▪ viešųjų pirkimų registrus; ▪ informaciją Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir Centriniam viešųjų pirkimų portale, ▪ nešališkumo deklaracijas, konfidencialumo pasižadėjimus, privačių interesų deklaracijas sistemoje PINREG; 	Įvertinti ar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ įstaiga planuodama pirkimus ir rengdamasi jų vykdymui tvirtina metinius pirkimų planus, atsižvelgiant į poreikį juos keičia, viešina jų pagrindu sudarytas suvestines; ▪ prieš inicijuojant pirkimus atliekami rinkos tyrimai; ▪ planuojami ir vykdomi rezervuoti pirkimai;

³⁸ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

³⁹ 4000-asis TAAIS „Atitikties audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ viešųjų pirkimų procedūrų dokumentus; ▪ viešųjų pirkimų komisijos protokolus; ▪ sudarytas sutartis; ▪ prekių gavimo aktus; ▪ sąskaitos faktūras, jų apmokėjimo dokumentus. <p>Vertinimo apimtis: Mažos vertės pirkimuose, po kurių buvo sudarytos žodinės sutartys (1238 sutartys), t.y. itin mažos vertės pirkimai (iki 3000 Eur be PVM), kuriems keliama nedideli reikalavimai, profesiniu požiūriu vertinami kaip labai mažai rizikingi, bendra jų vertė sudarė tik 3 proc. visų pirkimų vertės, taikyta maža imtis – statistinės atsitiktinės atrankos būdu atsirinkta 10 sutarčių bei remiantis profesiniu sprendimu atsirinktos dar 2 sutartys. Iš viso detalioms audito procedūroms atsirinkta 12 žodinių sutarčių (sutarčių vertė 11,6 tūkst. Eur).</p> <p>Pirkimuose, po kurių buvo sudarytos rašytinės sutartys (468 sutartys), atsižvelgiant į sukurtą vidaus kontrolės sistemą, taikyta vidutinė imtis ir tikrinimui atsirinkta 10 proc. sudarytų rašytinių sutarčių, t.y. 47 sutartys (sutarčių vertė 2.682,7 tūkst. Eur). Siekiant, kad būtų įvertinta kuo didesnė pirkimų ir jų būdų įvairovė, rašytinių sutarčių subvisumą dalinta į tris grupes: medicininės paskirties prekės, paslaugos, darbai; su maitinimu susijusios prekės, paslaugos, darbai; administracinės/ūkinės paskirties prekės, paslaugos, darbai ir pasirinktas vertinimui sutarčių skaičius paskirstytas proporcingai pagal grupių vienetų skaičių. Konkretūs imties vienetai atsirinkti statistinės atsitiktinės atrankos būdu. Atsirinktų sutarčių sudarymui įvertinti buvo atliktas pirminis pirkimų rizikų vertinimas pagal atskirus klausimus apie pirkimo būdą, pirkimo paskelbimą, keltus kvalifikacijos reikalavimus, gautas pretenzijas, sutarčių kiekį su tuo pačiu tiekėju, sutarties keitimą bei pasiūlymą pateikusių tiekėjų skaičių. Atlikus pirminį vertinimą kaip rizikingos įvertintos 20 sutarčių (sutarčių vertė 110, 1 tūkst. Eur), kurių sudarymas įvertintas pagal detalias audito procedūras.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ teisingai skaičiuojamos numatomos pirkimų vertės bei, atsižvelgiant į jas, pasirenkami pirkimų būdai. ▪ pirkimus vykdė vyr. gydytojo įgalioti subjektai, kurie buvo pasirašę konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją, deklaravę interesus; ▪ iki pirkimų procedūrų pradžios buvo nustatyta numatoma pirkimo vertė; ▪ priklausomai nuo pirkimo vertės pasirinktas pirkimo būdas atitinka Viešųjų pirkimų įstatymo, Mažos vertės pirkimų aprašo ar vidinės tvarkos nuostatas, ar pirkimas nebuvo skaidytas, siekiant išvengti pirkimo būdo pasirinkimo; ▪ rengti reikalingi pirkimo procedūrų dokumentai; ▪ parengti pirkimo dokumentai atitinka nustatytus reikalavimus, ar juose nustatytos aiškios ir tikslios sąlygos, techninė specifikacija atitinka pagrindinius Viešųjų pirkimų įstatymo principus; ▪ dalyvių pasiūlymai buvo priimti ir įvertinti laikantis nustatytų procedūrų; ▪ sutartis sudaryta su laimėjusiu dalyviu ir ne anksčiau negu pasibaigė atidėjimo terminas; ▪ sudarytos pirkimo sutarties turinys atitinka reikalavimus; ▪ sudarant sutartį nebuvo pakeistos pirkimo dokumentuose nustatytos sąlygos; ▪ laimėjęs pasiūlymas ir sutartis pavišinti CVP IS; ▪ mokėjimai atlikti pagal kainodaros taisykles ir sutarties sąlygas; ▪ vykdytos sutarties nuostatos dėl savybių, kokybės, kiekių, terminų, jei ne, ar taikytos sutartyje numatytos sankcijos; ▪ sutarties keitimas, kainos perskaičiavimas, jei buvo vykdyti, atitiko nustatytus reikalavimus.
<p>3. Įsigijant medicininės prekes užtikrinta pakankama tiekėjų konkurencija</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ viešųjų pirkimų registrus; ▪ sutartis; ▪ pateiktą informaciją apie analizatorius; ▪ panaudos sutartis dėl analizatorių perdavimo. 	<p>Įvertinti, ar</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ daugiau nei pusė medicininės paskirties prekių ir paslaugų įsigyjama vykdant skelbiamus pirkimus, pirkimai buvo skaitlingi; ▪ sutartys dėl analizatorių panaudos sudarytos po vykdytų reagentų ir priemonių laboratoriniams tyrimams viešųjų pirkimų procedūrų.